

142

Udenrigsministeriet. København, den 14. april 2020.

- a. Udenrigsministeriet anmoder om Finansudvalgets tilslutning til, at Danmark via Udenrigsministeriet indgår som aktionær i INSTEX (Instrument in Support of Trade Exchanges) inden for en samlet ramme til aktiekøb og eventuelle tilskud på 2,5 mio. kr. i 2020. Der anmodes endvidere om tilslutning til, at der på forslag til lov om tillægsbevilling for 2020 optages en tekstanmærkning med henblik på, at Danmark ved tiltrædelse som aktionær kan indgå forpligtelser med udgiftsvirkning i 2021.

Udgifterne til aktiekøbet og eventuelle tilskud afholdes af den på finansloven for 2020 opførte bevilling på § 06.11.15. Ikke-lovbundne tilskud til internationale organisationer og formål.

- b. Iran, USA, Kina, Rusland, Frankrig, Tyskland, Storbritannien og EU indgik i 2015 en atomaftale ved navn Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA). FN's Sikkerhedsråd tilsluttede sig efterfølgende aftalen i sikkerhedsrådsresolution 2231. Atomaftalen hviler på to ben – international kontrol med det iranske atomprogram på den ene side, og sanktionsløftelse og samhandel med Iran på den anden side. De økonomiske fordele er således et centralt incitament for, at Iran indgår i aftalen.

Sanktionsophævelserne som fulgte af aftaleindgåelsen medførte en markant øget international samhandel med Iran. På to år blev Danmarks eksport til Iran fordoblet. Den 8. maj 2018 trak USA sig imidlertid fra JCPOA og har siden da løbende genindført omfattende sanktioner over for Iran. Siden den 8. maj 2019 har Iran som reaktion gradvist reduceret sin efterlevelse af aftalens bestemmelser. Den amerikanske udtræden af aftalen og efterfølgende genindførsel af sanktioner har ført til et stort fald i den internationale samhandel med Iran. Mange virksomheder og særligt banker, herunder også europæiske, frygter således at blive ramt af amerikanske sanktioner, og dermed blive afskåret fra det amerikanske marked eller fra at handle med amerikansk valuta, hvis de indgår handler eller transaktioner med Iran. Den iranske økonomi er som resultat af de amerikanske sanktioner kommet ud i en massiv krise.

INSTEX er den finansielle mekanisme, som Storbritannien, Frankrig og Tyskland i januar 2019 oprettede for at understøtte samhandel med Iran, og dermed understøtte atomaftalen. Instrumentet har til formål at facilitere europæiske virksomheders samhandel med Iran. INSTEX beskæftiger sig med humanitær handel, hvilket USA også overordnet anerkender legitimiteten af. INSTEX er en privat virksomhed under fransk privatret ("*société par actions simplifiée*"). Storbritannien, Frankrig og Tyskland er stiftende aktionærer af virksomheden. Disse landes repræsentanter udgør bestyrelsen og fastholder til sammen aktiemajoriteten. Hertil er Belgien, Nederlandene, Norge og Danmark tiltrådt

som aktionærer, mens Finland og Sverige formelt vil tiltræde i sommeren 2020. Det er muligt, at yderligere europæiske lande vil tiltræde på et senere tidspunkt.

Risici

INSTEKX er et politisk og økonomisk redskab, som ikke tidligere har været taget i brug. Derfor er der i sagens natur store usikkerheder forbundet med engagementet. Det vides ikke, om mekanismen vil kunne opbygge tilstrækkelig interesse og tillid blandt virksomheder og banker til at blive en kommerciel succes. Det vides heller ikke, om den i sig selv vil være nok til at sikre det politiske formål – nemlig at bevare atomaftalen. Der er derfor en risiko for, at det danske aktiekøb ikke vil give afkast, og en medfølgende risiko for, at det danske indskud kan gå tabt.

USA har dertil i varierende grad udtalt sig kritisk om mekanismen. USA har ikke taget konkrete skridt ift. til INSTEKX, og der er pt. ikke nogle indikationer af, at dette påtænkes. Uanset kan det dog ikke udelukkes, at deltagelse i INSTEKX vil kunne udløse en negativ amerikansk reaktion fx i form af politiske, tekniske (finansielle) eller økonomiske foranstaltninger over for INSTEKX, individuelle aktionærlande og deres repræsentanter, eller virksomheder, der anvender mekanismen.

UPN er i løbet efteråret blevet orienteret om regeringens beslutning om at tiltræde som aktionær i INSTEKX sammen med Nederlandene, Sverige, Norge, Finland og Belgien.

Økonomi

De finansielle omkostninger for Danmark i forbindelse med medlemsskabet i INSTEKX falder i to dele: Udgifter til indledende aktiekøb og udgifter til eventuelle yderligere tilskud.

Det indledende aktiekøb vil svare til EUR 100.000 (DKK 747.000). Denne udgift forventes afholdt i første halvdel af 2020.

Med tiltrædelse som aktionær i INSTEKX følger dertil en forpligtelse til at bidrage til finansiering af virksomhedens drift i et omfang, som er proportionelt med aktieandelen. Der er fastlagt et årligt loft for yderligere bidrag til virksomhedens finansiering på tre gange det oprindelige aktie-indskud – for Danmarks vedkommende altså EUR 300.000 (DKK 2.241.000).

Idet INSTEKX er i sin etableringsfase, er der fortsat betydelig usikkerhed om finansieringsbehovet. Der er dog ikke på nuværende tidspunkt indikationer på, at der i 2020 vil være behov for yderligere finansiering end det indledende aktiekøb. På nuværende tidspunkt forventes det således, at Danmarks bidrag i 2020 vil udgøre EUR 100.000 (DKK 747.000), men rammen på 2,5 mio. kr. er fastsat med henblik på at kunne dække eventuelt uforudsete finansieringsbehov i INSTEKX.

I 2021 forventes det, at der kan blive behov for yderligere finansielle bidrag fra aktionærstaterne til at opretholde INSTEKX's drift. Dette bidrag vil, givet loftet for yderligere finansiering, ikke kunne overstige EUR 300.000 (DKK 2.241.000).

- c. Sagen forelægges Finansudvalget, idet det kræver særskilt hjemmel at optage værdipapirer. Endvidere indebærer dispositionen indgåelse af forpligtigelser ud over finansåret, hvilket kræver særlig hjemmel, *jf. Budgetvejledningens pkt. 2.2.10.*
- e. Under henvisning til ovenstående anmoder Udenrigsministeriet om Finansudvalgets tilslutning til, at Udenrigsministeriet indgår aftale om køb af aktier i INSTEKX og eventuelle tilskud inden for en samlet ramme på 2,5 mio. kr. i 2020.

Udgifterne til aktiekøbet og eventuelle tilskud afholdes af den på finansloven for 2020 opførte bevilling på § 06.11.15. Ikke-lovbundne tilskud til internationale organisationer og formål.

Der anmodes endvidere om tilslutning til at følgende tekstanmærkning optages på forslag til lov om tillægsbevilling for 2020 under § 6. Udenrigsministeriet:

Dispositionsrammer mv.

»**Nr. 14** ad 06.11.15.

Udenrigsministeren bemyndiges til at foretage aktiekøb og eventuelle tilskud i INSTEX (Instrument in Support of Trade Exchanges) inden for en ramme på 2,5 mio. kr. i 2020 og 2,2 mio. kr. i 2021.«

f. Finansministeriets tilslutning foreligger.

København, den 14. april 2020

JEPPE KOFOD

/ Niels Boel Abrahamsen

Til Finansudvalget.